

TORNTIPADOBEI STOCK

RÖD LAVIN

Efter succén i Graz har kommunistiska KPÖ även vunnit mandat i Innsbruck.

OPINION

4 Leonidas Aretakis: Omvärlden borde öppna för intervention i Gaza

5 Liss Jonasson: Världskrisen är värst i glesbygden

AKTUELLT

6 Veckan som gått

7 Palestinsk journalist varnar för massaker

8 Brasilianskt skövlingskött i svenska matdiskar

10 Expert säger visitationszoner

11 Bara ickevåldet kan befria Belarus

Schlaget om Malmö

14 Medan Israel planerar en markinvasion i Rafah deltar landet i Eurovisionsfestivalen. Nu hoppas Malmöborna på protester och bojkotter – och att de blir fredliga.

AV SOLEDAD CARTAGENA

OMSLAG FLAMMAN

Trotsiga Tyrolen

17 Kommunisten Elke Kahr i Graz blev precis utsedd till världens bästa borgmästare. Gabriel Kuhn reser till sin uppväxtort Innsbruck för att se KPÖ färga ännu en konservativ alpstad röd.

AV GABRIEL KUHN

KULTUR

20 Lejla Cato: Hypnotiskt om migration och moderskap

21 Rasmus Landström: Dansk gladabsurdism riskerar utspädning

22 Intervju: Artur Kamarouski ger röst åt ukrainsk och belarusisk exilpoesi.

RÖRELSEN

23 Aron Etzler: Vänsterpartiet kan bara växa på bredden

VÄRLDSBÄST

Elke Kahr från kommunistiska KPÖ delar ut flygblad inför lokalvalet.

Kommunisten som blev världens bästa borgmästare

Gabriel Kuhn återvänder till Innsbruck för att hjälpa det österrikiska kommunistpartiet KPÖ att sprida valsuccén vidare från Graz. Det lyckas, men den största utmaningen kvarstår: att ta plats i det nationella parlamentet.

TEXT & FOTO: GABRIEL KUHN

En lördagsmorgon i april i min uppväxtstad Innsbruck. Solen skiner och det är 24 grader varmt. Folk i t-tröjor bär skidutrustning till bussar som ska ta dem till alpernas bergstoppar, där det fortfarande finns tillräckligt med snö för att åka slalom. Jag har precis klivit av tåget efter en 28 timmars resa från Stockholm och ringer min gamla vän Gregor. ”Ta spårvagnen och kom till partilokalen”, säger han. Jag frågar om jag får ta en dusch först. ”Okej. Men sedan kommer du!”

Sedan 2021 har Graz, Österrikes andra största stad, en kommunistisk borgmästare, Elke Kahr.

Jag har känt Gregor i mer än tjugo år. Vi träffades i Innsbrucks autonoma vänstermiljö som kretsar kring ett självstyrt kulturcenter, ständiga kampanjer om allt från X till Y, och flummigt definierade antikapitalistiska värderingar. När Gregor gick med i KPÖ, Österrikes kommunistparti, för ett par år sedan lovade jag hjälpa med valrörelsen om partiet ställde upp i valet till kommunfullmäktige 2024. Det var oklart om det skulle hända, vid det senaste valet 2018 fanns KPÖ inte med. Men nu var partiet det och jag var på plats. Ett löfte är ett löfte.

Att Gregor, som så många andra aktivister från den autonoma miljön, hade gått med i KPÖ var ingen slump. Det finns nästan inget annat europeiskt parti till vänster om socialdemokratin som har haft liknande framgångar under de senaste åren. Sedan 2021 har Graz, Österrikes andra största stad, en kommunistisk borgmästare, Elke Kahr. Två år senare utsågs Kahr till ”världens bästa borgmästare” av tankefabriken City Mayors Foundation. I Linz finns det två KPÖ-ledamöter i kommunfullmäktige och i Salzburg fick partiet mer

Aktuellt

än 23 procent av rösterna i kommunvalet för ett par månader sedan. Men att en satsning i Innsbruck skulle ge något vidare resultat var allt annat än en självklarhet. Innsbruck är huvudstad i Tyrolen, en av Centraleuropas mest konservativa regioner där det katolskt präglade Folkpartiet (ÖVP) länge hade absolut majoritet.

När jag efter min dusch kommer till KPÖ:s blygsamma partilokal utanför Innsbrucks centrum är det hög aktivitet. Det är bara en vecka kvar till valet och ett 40-tal personer från olika delar av landet har anlänt för att affischera, bemanna informationsbord och kasta tidningar i brevlådor. Det finns också en del sympatisörer från södra Tyskland. Det är hög aktivitet på innergården med matlagning och reparation av affischställ. Tonåringar med färgglatt hår och piercingar jobbar sida vid sida med pensionärer.

Gregor pratar i telefon igen. När han är färdig släpper han in mig i skåpbilen som Innsbrucks KPÖ-klubb lånat från sina partikollegor i Salzburg. Vi ska dela ut flygblad längs promenadvägen vid floden Inn som ger staden sitt namn. KPÖ:s budget för valrörelsen i Innsbruck ligger på 292 000 kronor. Folkpartiet har 8,8 miljoner kronor, 30 gånger så mycket.

KPÖ grundades 1918. Under 1920- och 30-talen hade partiet inte särskilt mycket stöd, och landade på runt en halv procent i valen. Den dåvarande österrikiska socialdemokratin, under ledning av de så kallade austromarxisterna, stod så långt till vänster att få inom arbetarrörelsen såg behovet av ett kommunistiskt parti. Däremot spelade KPÖ en stor roll i motståndsrörelsen mot nazisterna. I södra Österrike samarbetade de med jugoslaviska partisaner. Därför fanns KPÖ efter kriget både i riksdagen och i många delstatsparlament och kommunalfullmäktige. Men stora ekonomiska framgångar och välfärdsstaten ledde till att partiet försvann från den parlamentariska kartan under 1960-talet. Bara i Graz, med närheten till Österrikes bilindustri och den jugoslaviska gränsen, fanns alltid kommunistiska ledamöter i kommunfullmäktige.

Nere vid floden Inn väljer jag en plats i skuggan. Jag är inte van vid värmen och börjar dessutom bli trött. Det är fint med nattåg men god sömn är något annat. Jag känner mig inte heller bekväm med min uppgift och oroar mig för utskällningar av en lokalbefolkning som jag inte minns som särskilt kommunistvänlig. Men det tar inte lång tid innan jag inser att oroar mig i onödan. Människor i alla åldrar går förbi. Det mest kritiska jag hör är ”Kommunisterna? Nej, det går inte!”, och även det sägs på ett artigt sätt. Annars är det mycket ”Tack, jag har redan fått” och ”Behövs inte, jag ska rösta på KPÖ i alla fall.”

Det är uppenbart att KPÖ, inom bara några år, har blivit ett helt vanligt parti i Österrike, till och med i Innsbruck. Kan de verkligen komma in i kommunfullmäktige? Spärren ligger vid fyra procent, dubbelt så hög som i de flesta andra kommuner. Men Gregor, nummer två på kandidatlistan, verkar tro på det. Han fortsätter dela ut flygblad när jag ger mig. Jag måste sova.

Inom loppet av tio år ökade KPÖ:s röstandel i valet till kommunfullmäktige i Graz från 4 till 20 procent.

KPÖ:s osannolika comeback började i slutet på 1990-talet. Ernest Kaltenecker, ledamot i kommunfullmäktige i Graz, avstod då från att ta emot den största delen av sin lön. Han behöll bara genomsnittslönen av en industriarbetare. Resten ska till sociala projekt. Kaltenecker gjorde sig tillgänglig för människor som hade problem med chefer, hyresvärdar och myndigheter dygnet runt. Han blev känd som ”mannen med cykeln”, då han sökte upp de människor som kontaktade honom med en gammal stålhäst. Inom loppet av tio år ökade KPÖ:s röstandel i valet till kommunfullmäktige i Graz från 4 till 20 procent. När Kaltenecker drog sig tillbaka tog Elke Kahr över. Hon vann valet 2021 med 29 procent och följde Kalteneckers modell: den största delen av sin inkomst skänkte hon bort och hon fokuserade på konkreta sociala frågor, främst bostadspolitiken. Geopolitiska debatter, till exempel om kriget i Ukraina, har hon undvikit.

NÄBAR
35-åriga Pia Tomedi kampanjar ofta utanför Innsbrucks största köpcentrum.

2023 utsågs hon till världens bästa borgmästare för sitt "osjälviska engagemang för sin stad och dess medborgare".

KPÖ:s framgångar i Salzburg bygger på samma modell, och i Innsbruck anammar man den också. Här, där hyrorna är de allra högsta i Österrike, är bostadsproblemen stora. Som sina kamrater i Graz och Salzburg erbjuder ettan på kandidatlistan i Innsbruck, Pia Tomedi, rådgivning i sociala frågor. Det finns ingen affisch eller flygblad utan telefonnummer. Under valrörelsen visar sig den 35-åriga Tomedi, socialarbetare och småbarnsmamma, vara outtröttlig. Hon syns ofta vid ett infobord utanför ett av stadens största köpcentrum. När jag träffar henne där några dagar inför valet är det uppenbart att många förbipasserande redan känner henne. Det är småsnack och många uppmuntrade ord. Hon hinner förklara sin syn på politik för mig.

– Jag ser alla som jag möter som potentiella allierade. Det gäl-

”Vi sitter alla i samma båt och båten är på väg att kantra. Gemensamt kan vi fixa båten och resa vidare.”

ler inte bara kamrater utan vem som helst här på gatan. Vi sitter alla i samma båt och båten är på väg att kantra. Gemensamt kan vi fixa båten och resa vidare.

Socialismen är målet. Att skapa social rättvisa är första etappen. Modellen som har lett till KPÖ:s framgångar har också bemötts skeptiskt inom partiet. Relationen mellan KPÖ:s lokalgrupp i Graz och partistyrelsen har länge varit kylig. Kamraterna i Graz anklagades för populism och för att ersätta politik med välgörenhet. Samtidigt hade partistyrelsen inte nått några framgångar på länge.

Maktbalansen inom partiet ändrades rejält när Miljöpartiet utslöt vänsterfalangen av sitt ungdomsförbund 2018. De Unga gröna ändrade sitt namn till Ung vänster och närmade sig KPÖ. Utan dessa nya, entusiastiska krafter hade modellen från Graz inte kunnat spridas till andra städer. Det blir också tydligt under min vistelse i Innsbruck. Många av de volontärer som är på plats tillhör Ung vänster. Vissa kommer från små orter i Tyrolen där jag inte minns några vänsterpolitiska krafter över huvud taget.

KPÖ bedriver en traditionell klasspolitik och vägrar byta sitt namn fast många så kallade experter påstår att partiet kunde ha ännu större framgångar om det bara gjorde av sig med det kommunistiska arvet. Samtidigt har partiet blivit poppis inom millenniegenerationen som är duktig på sociala medier och omfattar mångfald. Det är en spännande blandning, som också återspeglas av de valdistrikten där KPÖ är starkast: å ena sidan är det de utsatta områdena vid utkanten av städerna, och andra sidan kvarteren i innerstaden där studenter och konstnärer bor.

Veckan i Innsbruck går fort. Jag kör leveranser med partiets skåpbil från Salzburg innan jag inser hur jobbigt det är att köra utan backspegel. Jag får träningsvärk av att dela ut tidningar i de flervåningshus utan hiss där järnvägspersonalen bor. Och jag kämpar med att klistra ett litet extrabudskap på affischer täckt av pollen eller Saharadamm eller en kombination därav, som gör det närmast omöjligt för klistermärkena att fastna. Jag deltar också i ett radioprogram där jag förklarar varför det kan vara lämpligt även för autonoma aktivister att stödja vissa partier i ett val. (Mitt löfte till Gregor behåller jag för mig själv.)

Innsbrucks nya kommunfullmäktige röstas fram söndagen den 14 april. Vallokalerna öppnar halv åtta och stänger fyra på eftermiddagen. Vallokalsundersökningar och delresultat är inte tillåtna. Kvart i sju på kvällen ska resultatet offentliggöras, det är allt. Det dröjer till kvart över. KPÖ får 6,72 procent, som betyder att partiet får tre ledamöter i kommunfullmäktige. Bredvid Pia och Gregor är det också kemisten Sabine Lerch. KPÖ kommer få ett eget kansli, en plats i alla utskott och ett generöst partistöd. Det är en dundersuccé.

När jag gratulerar Gregor påminns jag om mitt arbete som idrottsjournalist. ”Jag måste smälta det här”, är allt han säger. Så mycket tid har han dock inte på sig. Nu väntar inte bara arbetet i kommunfullmäktige utan också ett EU-val och framför allt parlamentsvalet i Österrike i höst. Då ska det visa sig om KPÖ:s framgångar kan lyftas från den kommunala till den nationella nivån. Det har inte funnits en kommunistisk ledamot i Österrikes parlament sedan de röstades ut 1959. ✕